

AHMET KUTSİ TECER VE TÜRK DİL KURUMU

Nail TAN

Sivas'ta 25-26 Nisan 2018 tarihleri arasında bir sempozyuma katıldık: “Türk Kültürünün Büyük Emektarı Ahmet Kutsi Tecer Sempozyumu.” Düzenleyen: Sivas Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. Cumhuriyet Üniversitesi Sivas Araştırmaları Merkezi Müdürlüğü, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanlığı ve Sivas Şehir Kültürünü Yayma ve Yaşatma Derneği Başkanlığı ile de iş birliği yapılmış. Söz konusu müdürlük; önceki yıllarda da Sivas kültür tarihinde önemli hizmetleri dokunan, iz bırakmış önemli şahsiyetlerden Muzaffer Sarısözen, Âşık Veysel, Eflatun Cem Güney ve Vehbi Cem Aşkın'la ilgili benzeri sempozyumlar düzenlemiş, sunulan bildirileri kitap hâlinde yayımlamıştı. Sempozyum sonunda, gelecek toplantıda ele alınacak kültür adamı rahmetli İbrahim Niyazi Aslanoğlu (1920-1995) olarak belirlendi.

Ahmet Kutsi Tecer (Kudüs 1901-İstanbul 1967); şair, oyun yazarı, edebiyat ve halk kültürü araştırmacısı, eğitimci (felsefe, edebiyat, estetik öğretmeni) ve MEB üst düzey yöneticisi (Yüksek Öğretim Genel Müdürü) olarak Türk eğitim, kültür ve sanat tarihinde önemli bir yer edinmeyi başarmış ender şahsiyetlerdendi. 1942-1946 yılları arasında Seyhan/Adana ve Urfa/Şanlıurfa Milletvekilliği de yapmıştı. O tarihte, onlara “saylav” deniliyordu. Sivas Lisesindeki edebiyat, felsefe öğretmenliğinin ardından (1930-1932), Sivas Maarif/Millî Eğitim Müdürlüğüne getirilmişti. Sivas Lisesinde öğretmenken müzik öğretmeni Muzaffer Bey'i (Sarısözen) tanımış, birlikte 1931 yılı yazında (17 Ağustos 1931) Halk Şairleri Koruma Derneğini kurarak 5-7 Kasım 1931 tarihleri arasında “Sivas Halk Şairleri Bayramı”nı düzenlemiş-

lerdi. Bu bayram; Âşık Veysel ve Âşık Talibî Coşkun'u gün ışığına çıkarmış, âşıklar bayramlarının öncüsü olmuştur. Ayrıca Sarısözen'i Ankara'ya aldirıp Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi Şefliğine atanmasını sağlayan Tecer, konservatuvarın halk türküleri derlemelerinin mimarlarından da birisi olmuştur. İşte Sivaslılar, aslen Eğinli bir ailenin oğlu olan Tecer'e bu yüzden sahip çıkmışlardır. Tecer de Sivas'ı hiç unutmamış, soyadını Sivas'ın Tecer Dağı'ndan ilhamla koymuştur. Sivas'taki Millî Eğitim Müdürlüğünün (1932-1934) ardından Maarif/Millî Eğitim Bakanlığı Yüksek Tedrisat/Öğretim Direktörlüğüne/Şube Müdürlüğüne (Genel Müdürlük karşısı görev) getirilmiş, 1939 yılına kadar bu görevi sürdürmüştür.

Sivas'taki sempozyumdan önce doğumunun 100 ve 110. yıl dönümleri

ÜYE DEFTERİ								
Sıra No	Adı Soyadı	Unvanı	Doğum Yeri	Doğum Tarihi	Doğum Yeri	Doğum Tarihi	Notlar	Fotoğraf
366	Leğim Rıfık KANDI	Doçent	ANKARA	18/04/1914	Tekir Çarşısı	19/04/1914		
367	Abdul Kadir TELEK	Öğretmen	ERZURUM	01/01/1914	Tekir Çarşısı	19/04/1914		
368	Nedim TAKIN	Sanatçı	ANKARA	19/04/1914	Çiğdem	19/04/1914		
369	Tahir KUTLU	Yazar			Çiğdem	19/04/1914		

dolayısıyla rahmetli şair, yazar hakkında iki sempozyum daha düzenlenmiş, kitapları da yayımlanmıştır:

Doğumunun 100. Yıl Dönümünde Ahmet Kutsi Tecer (2001), Haz.: H. Rıdvan Çongur, KTB Millî Kütüphane Başkanlığı Yayını, Ankara, 279 s.

Doğumunun 110. Yılında Ahmet Kutsi Tecer (2011),

Haz.: F. Aslan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayını, İstanbul, 128 s.

Tecer hakkında yakın dönemde, 8 Nisan 2017 tarihinde Kadıköy Belediyesi TESAK'ta (Tarih Edebiyat Sanat Kütüphanesi) da bir panel düzenlen-

mişti. Panel sırasında dağıtılmak üzere kızı Leyla Tecer ve Turgut Çeviker iş birliğiyle *Ahmet Kutsi Tecer'e Armağan* adıyla kapsamlı, belgesel bir yayım yapılması kararlaştırılmıştı. *Armağan* panele yetiştirilemedi ancak Eylül 2017'de okuyucuya sunulabildi:

Ahmet Kutsi Tecer'e Armağan (2017), Haz.: Turgut Çeviker, Ve Yayınevi, İstanbul, 607 s.

Üç sempozyum ve bir panelde sunulan bildiriler ile *Armağan*'da yer alan makale ve yazıları incelediğimizde gördük ki Tecer'in hayatı incelenirken TDK ve Kültür Basım Yayım Kooperatifi (1942'de *Köşebaşı*'nın ilk baskısını yapan Tecer'in kurucu ve yöneticisi olduğu kuruluş) bölümleri yeterince incelenip ortaya konulmamıştır. Sivas'taki sempozyumun değerlendirme oturumunda onun TDK'yle bağını, hizmetlerini bir makalede ele alıp okuyucuyla zevkle paylaşacağımızı belirtmiştik.

Tecer, Cumhuriyet'in ilk yıllarında İstanbul Darülfünunu (Üniversitesi) Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü (1924 ve 1927-1929) ile Fransa'nın Sorbon Üniversitesinde (1925-1927) yükseköğrenimini tamamlayıp donanımlı bir aydın olarak Atatürk ilke ve inkılaplarını uygulayacak kadroya katılmıştı. 1930'dan itibaren önce eğitim ordusunda görev almış, aynı zamanda 1919'da "Selam" başlıklı mensur şiiriyle ilk adımını attığı kültür, sanat alanında da sağlam adımlarla yürümeye başlamıştı. Bu sebeple onun Atatürk dönemi ve devamındaki eğitim, kültür alanlarında yapılan yeniliklerin, atılımların birçoğunda görev alıp önemli hizmetler verdiğini görmekteyiz. Söz gelimi; Türk Halk Bilgisi Derneği İstanbul Şubesi kurucu üyeliği (1928), Sivas Halk Şairleri Koruma Derneği kurucu üyeliği (1931), Halkevleri Merkez Teşkilatı Şefliği (1934-1944), 1926 yılında açılan Gazi Eğitim Enstitüsünde edebiyat ve felsefe öğretmenliği (1930, 1939-1941 ve 1946-1947), Türk Kooperatifçilik Kurumu üyeliği (Atatürk'ün direktifleriyle 1931'de kurulan kurum), 1936'da Ankara Devlet Konservatuvarının açılması ve Konservatuvarca halk müziği derlemelerinin başlatılması (1937), Konservatuvar Tatbikat Sahnesinde sahneye konulan ilk oyun *Yazılan Bozulmaz*'ı yazması (1947) ve bu okuldaki öğretmenliği (1948-1949), Hasanoğlan Köy Enstitüsündeki (yüksek kısım) edebiyat öğretmenliği (1947-1949) ile Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (şimdi Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) estetik öğretmenliği (1957-1966) gibi.

Kısa tercümeihal

Kadın'la doğdum. Babam Osman Düzgün Hanımın müstem' adlı 'Şifasız Kayıpların Geçire' dedir. Anam, babam ve anamın annesi Ejirli (Kamalye), ayrıca kızlarıdır. Ejirli'den ailemin adına Haac Hasaan şifaları gelir. Geçire ve Kocaeli mutakassima maktabasına edebî sırada yerleşmişlerdir. Geçire de ve annesinin kızlarında Ejirli şifaları diye anılırlar.

İptidai mektebini, müdriyesi ve ilâdinin ibzârı sımplesim Kurkleseli'nde yaptım. Sonradan Kadıköy Sultanosmânde okudum ve oranın sımplesim, müsabaka intihâmını kazanarak Halkhah Kısacat Okuluna girdim (1913). İlk mabde bu tabii 'cazeta'm, olarak bitirdikten sonra Darülfünun'a kaydoldum. Bir sene (1914) İzmir ve karahindede ziraat işlerinde ve çiftlik idaresinde bulundu, fakat tekerar tahvil kağıtına döndüm; aynı senenin sonunda intihâmında Yukarık Okuluna bitirdim girdim. 1915 yılında Tükhümleşe aşkân müsabaka intihâmında kazanarak Fransız'a tahvil sıni gönderildim. 1917 yıl sonuna kadar sırada kalarak Sorbonne'da Tabii İlimler ve felsefe hususlarına devam ettim. 1918 başında Tahsilât idaresine Yukarık Okuluna bitirdim ve Darülfünun fakültesi zabitanı bitirdim (1919).

1919 yıl sonuna Haruf kağıtına geçerek önce Ankara Erkek Lisesinde müstem'ınvarini olarak sonra sonra sonra Lise Lisi edebiyat müstem'lığında (sept. 1919), Lise Haruf Müstem'lığında (başlang. 1920), Haruf Okuluna Yukarık Okuluna bitirdim (başlang. 1921), Gazî Terbiye Enstitüsünde edebiyat müstem'lığında (mayıs 1922), ve son olarak da Edin ve Terbiye Okuluna başlang. (agustos 1922) bulundu. Herd oranın fâni derslerini, herd fakülte müstem'lığının sonunda ilâd olarak aynı uğraşta ettim.

1922 yılından beri müstem'lık mecmuas ve gazetelerde yazılar yazdım. 1924 yılında İzmir'de Lise ve Terbiye Gazetesi idaresinde çalıştım. 1925 ten itibaren Halkhah'te Dergi'de faal üye olarak fakülte üyeliğine başladım ve buğüne kadar sürdürdüm. 1930 da bir arandayla Gazi adında bir senel mecmua çıkardım. 1931 de Lise'de bir senel mecmua ile birlikte Halk Lisesi Kurama Dergisi adında bir senel mecmua çıkardım. Aynı senenin 3 idaresinin birinde Lise Halk Lisesi Programını tertip ettim. 1934 de Lise Halkhah'te çalıştım. 1935 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1936 da Lise Halkhah'te çalıştım. 1937 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1938 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1939 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1940 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1941 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1942 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1943 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1944 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1945 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1946 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1947 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1948 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1949 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1950 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1951 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1952 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1953 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1954 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1955 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1956 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1957 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1958 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1959 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1960 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1961 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1962 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1963 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1964 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1965 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1966 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1967 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1968 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1969 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1970 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1971 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1972 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1973 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1974 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1975 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1976 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1977 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1978 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1979 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1980 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1981 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1982 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1983 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1984 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1985 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1986 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1987 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1988 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1989 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1990 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1991 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1992 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1993 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1994 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1995 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1996 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1997 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1998 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 1999 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2000 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2001 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2002 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2003 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2004 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2005 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2006 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2007 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2008 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2009 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2010 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2011 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2012 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2013 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2014 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2015 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2016 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2017 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2018 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2019 da Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2020 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2021 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2022 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2023 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2024 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım. 2025 de Gazi Gazetesi idaresinde çalıştım.

Ahmet Kutsi Tecer

Sayılan görevleri/hizmetleri yapan, şair ve oyun yazarı kimliğiyle de tanınan bir kişinin Atatürk'ün 1932'de kurduğu Türk Dil Kurumu/TDK ile de ilgilenmemesi mümkün değildi, hatta imkânsızdı. Nitekim Tecer; tam üye olmadan (1963) çok önce TDK'nin çalışmalarıyla yakından ilgilenmiş, Türkçeyi sadeleştirme ve zenginleştirme yolundaki hizmetlerinin samimi bir destekçisi olmuş, eserlerine de bu tutumunu yansıtmayı bilmiştir.

1943 öncesi TDK üyelik defterinin tutulmadığı dönemlerde ilk önce, 4. Türk Dil Kurultayı'na (10-14 Ağustos 1942) Seyhan milletvekili iken üye sıfatıyla katılmış, hatta Başkanlık Kurulunda/Divanında sekreter olarak görev yapmıştır. Kurultay Başkanı ise Maarif Vekili/MEB Bakanı Hasan Âli Yücel'dir. Tecer, 26-30 Kasım 1945 tarihleri arasında Ankara'da toplanan 5. Türk Dil Kurultayı'na ise Urfa/Şanlıurfa Milletvekili unvanıyla ve asıl üye kimliğiyle katılmıştır. Bu defa, Başkanlık Kurulunda görev almadığını görüyoruz. Kurultay Başkanı, TBMM Başkanı M. Abdülhâlik Renda'dır.

Tecer'in TDK Kurultaylarına katıldığı dönemlerde yöneticisi olduğu (1941-1945) Halkevleri Merkez Teşkilatı dergisi *Ülkü*'de zaman zaman TDK'nin çalışmalarına yer veren, övgü dolu başyazılarının yayımlandığını görmekteyiz. Bu konuda, üç örnek vermekle yetineceğiz: "Türkçede Yeni Gelişmeler" başlıklı başyazısında; 1942 yılı Dil Bayramı dolayısıyla TDK'nin on yıllık çalışmalarını kısaca değerlendirmekte, takdirlerini belirtmektedir (Tecer, 1942: 1). 1944 yılı Dil Bayramı dolayısıyla kaleme aldığı "Güzel Türkçe" başlıklı başyazısında da TDK'nin Türkçeyi sadeleştirme ve zenginleştirme yönlerindeki çalışmalarından övgüyle söz etmektedir (Tecer, 1944: 1). *Ülkü*'deki en dikkate değer başyazısı ise "5. Dil Kurultayı"dır (Tecer, 1945: 1). Tecer, bu yazısında önce Teşkilatı Esasiye Kanunu'nun Anayasa'ya çevrildiği yıla rastlaması dolayısıyla Kurultay'ın özel önem taşıdığını vurgulayıp daha sonra Banguoğlu, Tankut ve Dilemre'nin konuşmalarına değinerek TDK'ye çalışmalarında başarılar dilemektedir.

Tecer'in TDK'yle ilgisi, *Türk Dili* dergisinin Ekim 1951 ayında yayın hayatına başlamasıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Şairlik yönünün en güçlü eserlerinden biri gösterilen ünlü "Ağaç" şiiri, 1959 yılında bu dergide yayımlanmıştır (Tecer, 1959: 661-668). "Tanpınar'a sevgiyle" ithafıyla basılan bu şiir hakkında pek çok tahlil, yorum ve değerlendirmenin yapıldığı görülmüştür.

Şiirin kendisine ithaf edildiği ünlü şair, romancı ve edebiyat tarihçisi Tanpınar; 18 Kasım 1959 tarihinde Fransa'dan Tecer'e gönderdiği mektubunda şu değerlendirmeyi yapmıştır (Tecer, 1964: 8; Cıbrılı, 2017: 379): "Ağaç; güzel, geniş ve berrak bir şiir. Seni bütün niyetlerinle ve cömertliğine veri-

yor. Onun aynasında seni daha iyi gördüm diyebilirim. Bizim neslin en güzel şiiri. ... Fakat, gerisi lazım. Mademki içimizdeki kozmik seyahate başladın, onu tamamlamalısın.”

“Ağaç” şiiriyle ilgili en güzel tahlil, yorum, değerlendirmeden beşi Mustafa Özbalcı, Rauf Mutluay, Yıldız Cıbroğlu, Doğan Hızlan ve Konur Ertop tarafından yapılmıştır denilebilir. Yazarların, oldukça uzun duygu ve düşüncelerinden kısa bölümler aktarmakla yetineceğiz.

“Şair, Türk insanının Anadolu topraklarındaki şanlı macerasını, bir ağaç sembolü etrafında anlatırken, bu masal toprakların dağı, taşı, ovası, suyu, kışı, yazı, yağmuru da mevsimden mevsime, kıştan yaza değişen bütün manzaralarıyla birer birer gözler önüne serilir. Metafizik yanı da oldukça fazla olan Ağaç şiiri tıpkı Dıranas’ın Ağrı şiiri gibi, Türk şiirinin en heybetli, en soluklu, en derin ve geniş muhtevalı şiirlerinden biridir.” (Özbalcı, 1998: 168)

“Yüzyılın başında doğanlardan yalnız Ahmet Kutsi Tecer’dir, Anadolu halkının rahmet dediği yağmur yoksunluğunun önemine varan.” (Mutluay, 1977: 316)

“Ağacın ağzından konuşan, gerçekte ağaçla özdeşleşen Anadolu köylüsüdür. Ozan, Osmanlı döneminden beri Anadolu’da yalnız bırakılan köylü ve ağacı, ikisini birden anlatmaktadır.” (Cıbroğlu, 2017: 359-360)

“Doğayı tıpkı Tanpınar gibi imgelerle birlikte aktarır bu şiirinde.... Biçiminden içeriğine kadar, Anadolu’nun bahsi edilmeden, Anadolu’yu bir ağaç ekseninde anlatma ustalığı eşsizdir.

Ağaç, Tecer’in şiir çizgisi içinde daha önce yazılmış şiirlerin toplanmış bir haritasıdır. Tecer’in seveceği şekilde yazmak gerekirse,ilmek ilmek dokuduğu kilim gibidir. Yalnızlığı simgeleyen bir malzemedir ağaç. İyi şair onu çoğaltır, insanın içine kök salar. Yalnızlığın iyi şiirlerinden biridir, üstelik sadece şairin değil, şiirimizin de başyapıtlarından biridir.” (Hızlan, 2017: 303-304)

“Benim şahsen asıl ilginç bulduğum eserlerinin başında, onar mısralık otuz bentten meydana gelen Ağaç adlı şiiri yer almaktadır. Bu uzun şiir, kıvamını bulamamış bir heyecan tonu taşır. Fakat dikkate değer bir malzeme ve ses zenginliği vardır. Yani edebiyatımızda Ahmet Muhip Dıranas’ın Ağrı, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Eşik gibi tabiat karşısında insanı ve kader temasını ele alan başarılı büyük şiirleri arasında Ağaç da önemli bir yer tutmaktadır.” (Ertop, 1967: 4; 2017: 405)

Bu arada “Ağaç” şiiri üzerine Necati Cumalı’nın da *Vatan* gazetesinde (11 Eylül 1959) güzel bir tahlil yayımladığını hatırlatalım.

“Ağaç”ın yayımından dört yıl kadar sonra (1963) Tecer’in TDK üyeliğine kabul edildiğine şahit oluyoruz. O tarihte yürürlükteki tüzüğe göre, iki üyenin de başvuran kişiyi tavsiye etmesi gerekiyordu. 8-12 Temmuz 1963 tarihleri arasında toplanan 10. Türk Dil Kurultayı’nın hemen ardından yeni oluşturulan Âgah Sırrı Levend başkanlığındaki Yönetim Kurulunun 15.7.1963 tarihli kararıyla 967 numarayla Üye Defterine kaydedilen yazarı tavsiye edenler Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu ve Şair Behçet Kemal Çağlar’dır. İstanbul’da Güzel Sanatlar Akademisinde estetik öğretmenidir. Ev adresi; “Sakız Sokağı, 8, Kadıköy/İSTANBUL”dur. Defterin notlar bölümünde “24.7.1967 tarihinde öldüğü” belirtilmiştir ki yanlıştır, defin tarihidir. Gerçek ölüm tarihi 23.7.1967’dir. Defterde; hoşumuza gitmeyen, saygısızlık olarak yorumladığımız bir tuhaf durum da vardır. Fotoğrafsız kaydın üzerine kocaman X işareti konulmuştur. Ölenlerin bu şekilde gösterilmesini anlamak mümkün değildir. Kendinden önceki üye ise yakından tanıdığı şair Dr. Ceyhun Atuf Kansu olup aynı tarihte üyeliğe kabul edilmişlerdir. Bilindiği gibi TDK dernek dönemi 1983’te sona ermiş, aynı yıl yeni Anayasa gereği TDK’de kamu bilimi kurumu dönemine geçilmiştir.

Tecer’in TDK’ye üye olduktan sonra *Türk Dili’nin Tiyatro Özel Sayısı*’nda yayımlanan “Oyun Dili” başlıklı yazısı birçok yönden önemlidir. Yazar bu makalesinde, önce oyun dilinin diğer edebî tür dillerinden farkını ortaya koymakta, sonra da Türkçeyi bu çerçevede değerlendirmekte, oyun yazarının yaşadığı sorunlara işaret etmektedir (Tecer, 1966: 727-728). Makalenin yayımlanmasından yaklaşık bir yıl kadar sonra Tecer, hayata veda edip ebediyet yolculuğuna çıkar (23 Temmuz 1967, İstanbul). Vefatı üzerine önce *Türk Dili’nin* 191. sayısında (Ağustos 1967) tam sayfa bir haber (s. 889) yayımlanır. 193. sayıda da (Ekim 1967), hakkında iki nekroloji yazısı (Dizdaroğlu, 1967: 19-23; Dürder, 1967: 24-25) ile “İbrahim” ve “İyi Ad” şiirlerine yer verilir. *Türk Dili’nde* ölümünden sonra yayımlanan şiirleri sırasıyla şunlardır:

“İbrahim”, *TD*, C. 17, S. 193, 10/1967, s. 26-27.

“İyi Ad”, *TD*, C. 17, S. 193, 10/1967, s. 28.

“Anneler”, *TD*, C. 49, S. 400, 4/1985, s. 276.

“29 Ekim”, *TD*, C. 49, S. 401, 5/1985, s. 484.

Prof. Dr. İnci Enginün’ün *Türk Dili’nin Türk Şiiri Özel Sayısı IV/Çağdaş Türk Şiiri*’ndeki yazısında ise şu şiirleri bulunmaktadır (Enginün, 1992:

676-678): “Nerdesin”, “Bulutlar”, “Halay”, “Hep O Masal”, “Orda Bir Köy Var Uzakta”, “Bir Hülyâ”.

TDK'nin seçme şiirlerle ilgili bir yayınında da “Halay” şiirine rastlamaktayız:

Güzel Yazılar/Oğuz'dan Bugüne (1996), Haz.: TDK Güzel Yazılar Yazı Kurulu, TDK Yayınları: 610, Ankara 346 s. [205. Sayfada *Halay* şiiri bulunmaktadır.]

Yine ölümünden sonra yayımlanan *Türk Dili'nin Mektup Özel Sayısı*'nda ise Suut Kemal Yetkin ile Bedrettin Tuncel'e yazdığı iki mektuba yer verildiğini görmekteyiz (Tecer, 1974, 304-306). Bu mektuplardan Bedrettin Tuncel'e yazılanı *Güzel Yazılar/Mektuplar* kitabında da bulunmaktadır (TDK, 1997; 135-136).

Bu yazı dolayısıyla iki belge yayımlamaktan da mutluluk duyuyoruz. Belgelerden birisi, Tecer'in TDK Üye Defteri'ndeki kayıdır. Diğeri ise kendi el yazısıyla TBMM Başkanlığına verdiği beyannamedeki 1942 yılına kadarki hayat hikâyesidir. TBMM arşivinin halka açık bölümünden müzik bilimci Süleyman Şenel tarafından indirilip çoğaltılarak Sivas'taki sempozyumda katılımcılara dağıtılmıştır.

Sonuç olarak söylemek gerekirse Tecer; TDK'yle ilk bağlarını 4. (1942) ve 5. (1945) Türk Dil Kurultayı'na katılarak tesis etmiş, Kurumun çalışmalarını yazılarıyla daima desteklemiş, *Türk Dili*'nde daha üye olmadan şiirleri (en önemli şiirlerinden “Ağaç” gibi) yayımlanmış, 1963 yılında üye olduktan sonra bağlarını daha da güçlendirmiştir. Asıl üyelik dönemi (1963-1967), vefatı dolayısıyla ne yazık ki kısa sürmüştür. Ancak TDK; ona vefasını hiçbir zaman esirgememiş, yayınlarında yeri geldikçe şiirlerini ve hakkındaki incelemeleri, kitap tanıtımlarını bastırmayı ihmal etmemiştir. Bu yazı vesilesiyle onu saygı ve rahmetle anıyoruz... Durağı cennet olsun!

Yararlanılan Kaynaklar

Ahmet Kutsi Tecer'e Armağan (2017), Haz.: Turgut ÇEVİKER, Ve Yayınevi, İstanbul, 607 s.

CİBİROĞLU, Yıldız (2017), “Ağaç Şiirinde Aydınlanma ve Çevrecilik İlişkisi”, *Ahmet Kutsi Tecer'e Armağan*, Ve Yayınevi, İstanbul, s. 359-381.

DİZDAROĞLU, Hikmet (1967), “Tecer'in Şiiri”, *Türk Dili*, 10/1967, S. 193, s. 19-23.

DÜRDER, Baha (1967), “Kutsi Hoca'yı En Son Ben Gördüm”, *Türk Dili*, 10/1967, S. 193, s. 24-25.

- ENGİNÜN, İnci (1992), “Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri, Şiirlerden Örnekler”, *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı IV/Çağdaş Türk Şiiri*, 1-2/1992, S. 481-482, s. 565-784.
- ERTOP, Konur (2017), “Kutsi Tecer”, *Ahmet Kutsi Tecer’e Armağan*, İstanbul, s. 401-405.
- _____ (1967, “Ahmet Kutsi Tecer”, *Varlık*, 15.8.1967, S. 700, s. 4.
- HIZLAN, Doğan (2017), “Ahmet Kutsi Tecer’i Anarak”, *Ahmet Kutsi Tecer’e Armağan*, Ve Yayınevi İstanbul, s. 293-307.
- MUTLUAY, Rauf (1977), *Bende Yaşayanlar*, T. İş Bankası Kültür Yayınları:169, İstanbul, 423 s.
- ÖZBALCI, Mustafa (1998), *Ahmet Kutsi Tecer/Şairliği ve Şiiri Üzerine Bir İnceleme*, Akçağ Yayınları: 254, Ankara, 270 s.
- TAN, Nail (2002), *Kuruluşunun 70. Yıl Dönümünde Türk Dil Kurumu*, TDK Yayınları:787, Ankara, 356 s.
- TDK (1997), *Güzel Yazılar/Mektuplar*, Haz.: TDK Güzel Yazılar Yazı Kurulu, TDK Yayınları: 647, Ankara, 242 s. [135-136. sayfalarda Tecer’in mektubu vardır.]
- TECER, Ahmet Kutsi (1942), “Türkçede Yeni Gelişmeler”, *Ülkü*, Yeni Seri, I. Teşrin, 1942, S. 25, s. 1.
- _____ (1944), “Güzel Türkçe”, *Ülkü*, Yeni Seri, 1 Ekim 1944, S. 73, s. 1.
- _____ (1945), “5. Türk Dil Kurultayı” *Ülkü*, Yeni Seri, 1 Aralık 1945, S. 101, s. 1.
- _____ (1964), “Ölümünün İkinci Yıl Dönümü Dolayısıyla Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Mektupları” *Varlık*, 2/1964, S. 616, s. 8-9.
- _____ (1966), “Oyun Dili”, *Türk Dili/Tiyatro Özel Sayısı*, 7/1966, S. 178, s. 727-728.
- _____ (1974), “İki Mektup”, *Türk Dili, Mektup Özel Sayısı*, 7/1974, S. 274, s. 304-306.